

MISJA WOJSKOWA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W BERLINIE

MILITÄRMISSION
DER REPUBLIK POLEN
in BERLIN
☎ 82 50 31
Telex: 183 349 misja d

91a
Lassenstraße 19-21
1000 Berlin 33
28.05.1990 r.
Problemy zjednoczenia
Niemiec i role Berlina
Kurierem
25.06.90
[Signature]

Nr 24-9-90 poz. 3

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Dyrektor Departamentu IV
Pan Janusz FEKECZ

MINISTERSTWO
SPRAW ZAGRANICZNYCH
DEPARTMENT IV

Wpłynęło dnia 31.05.1990
Nr D.IV. Prx. 2413-9-90
Zal.: _____ ark. _____

Warszawa
B-10

W załączeniu przekazuję notatkę dotyczącą niektórych problemów obecnej fazy procesu zjednoczenia Niemiec. Jest to opracowanie zbiorowe, dokonane w oparciu o rozmowy prowadzone przez pracowników Misji z przedstawicielami życia politycznego, naukowego i środowisk opniotwórczych, aliantami oraz analizę informacji tutejszych środków masowego przekazu.

Załącznik: 1

- 1 - D. Borek + Zespół KFN
- 1 - H. Kzpicu - [handwritten note]
- C. Jankowski + Zespół MRD

Szef Misji Wojskowej RP
w Berlinie
[Signature]
Bogusław Kołodziejczak
Minister Pełnomocny

Może warto przedstawić (tekst dość nieporadny)
i przekazać SPI do wykonania

Do wiadomości:

- Departament Studiów i Programowania

4 Biulet. Inf. MSZ?

216, [unclear]

N O T A T K A

dot. niektórych problemów obecnej fazy procesu
zjednoczenia Niemiec

1. Analiza obecnej fazy rozwoju stosunków niemiecko-niemieckich wskazuje, iż na proces zjednoczeniowy wpływają:

- wyniki wyborów krajowych w Dolnej Saksonii i Płn. Nadrenii Westfalii;
- spodziewane problemy społeczno-ekonomiczne w NRD po wprowadzeniu unii monetarno-gospodarczej oraz niedostateczne wykształcenie się struktur demokratycznych (i częściowo partyjnych) w NRD, co sprzyja obecnym rządom niemieckim forsowaniu programu wchłaniania NRD na podstawie art. 23 konstytucji RFN;
- dostrzeżenie przez Kohla w przyśpieszonym terminie wyborów ogólnoniemieckich większej szansy sukcesu niż w terminie późniejszym;

oraz czynniki zewnętrzne, jak:

- brak sprzeciwu ze strony 3 mocarstw zachodnich wobec przyspieszenia zjednoczenia;
- pesymistyczne prognozy rozwoju sytuacji w Związku Radzieckim (zdążyć przed ewentualnym upadkiem Gorbaczowa).

Występuje wyraźne osłabienie pozycji Związku Radzieckiego; stanowisko Szewardnadze w sprawie dalszych dróg prowadzących do jedności niemieckiej uznane jest jako mało przemyślane i dające Kohlowi "zielone światło". Wyprowadzenie

Niemiec z NATO jest zdecydowanie odrzucane i dlatego oczekiwane są kolejne ruchy ze strony Związku Radzieckiego.

Wszystkie poczynania ZSRR są szeroko komentowane (wycofywanie wojsk z NRD, zastopowanie rozmów w sprawie redukcji zbrojeń konwencjonalnych).

2. Po początkowym okresie zbliżenia 4 mocarstw można zaobserwować nieco ostrożniejsze podejście aliantów zachodnich (głównie Francji i W. Brytanii) do problematyki zjednoczeniowej. Aliantów zaczyna bowiem niepokoić prowadzona przez rząd Kohla polityka faktów dokonanych, mająca częściowo charakter wymuszania poparcia ze strony sojuszników zachodnich. Niemniej jednak 3 alianci zachodni nie obawiają się wzrostu znaczenia Niemiec z uwagi na wzajemne powiązania EWG i NATO, które uważają za trwałe. Coraz częściej formułuje się natomiast opinie o braku pewności Zachodu co do sukcesu polityki reform wewnętrznych M. Gorbaczowa. Dlatego też za zasadne uznaje się utrzymanie szybkiego tempa procesu zjednoczeniowego Niemiec, wskazując jednocześnie, iż następuje przechodzenie z układu bipolarnego w nowy układ, w którym Niemcy zajmą poczesne miejsce.

W ocenie 3 mocarstw sytuacja w Europie Wschodniej i Środkowej (rozbiecie sojuszu politycznego i rozkład gospodarczy) doprowadziła do uwolnienia się od powojennej wspólnoty interesów z ZSRR w kwestii niemieckiej. Mocarstwa te są bardziej zainteresowane rozpadem następnego sojuszu wschodniego, tj. Układu Warszawskiego i wejściem Niemiec

do struktury NATO niż zadrażnianiem stosunków ze swoim niemieckim sojusznikiem. Związane jest to także z obawami przed ewentualnym przechyłem równowagi strategicznej na stronę wchodnią, gdyby Niemcy miały status państwa neutralnego.

Charakterystyczne jest, iż w przeciwieństwie do stanowiska oficjalnego swoich rządów przedstawiciele 3 mocarstw w BZ w rozmowach nieoficjalnych nie ukrywają obaw i niepewności co do skutków zjednoczenia Niemiec.

3. Ze stanowiska zarówno 3 aliantów zachodnich, jak też głównych sił politycznych i społecznych RFN, NRD i BZ wynika, iż polska ofensywa dyplomatyczna doprowadziła do zabezpieczenia naszych interesów w odniesieniu do granicy na Odrze i Nysie. Obecnie jednak najważniejszego znaczenia zaczynają nabierać kwestie infrastruktury powiązań traktatowych oraz współpracy gospodarczej. Jako przykład uznaje się działanie ZSRR, który szybko podjął rozmowy z Bonn w celu zabezpieczenia swoich interesów gospodarczych, wynikających z istniejących umów o współpracy z NRD. Wiele problemów może spowodować dla naszego kraju nie tylko sama unia monetarna i gospodarcza RFN-NRD, ale związana z nią postępująca dekompozycja gospodarki NRD. Dodatkowe trudności przyniesie także wprowadzenie rynku wewnętrznego EWG - 1992 r. także na teren NRD.

Dlatego w czasie rozmów "2 + 4", jak również w dwustronnych rozmowach z RFN i NRD, strona polska może uznawać ten

element za istotny składnik ogólnego systemu bezpieczeństwa i współpracy europejskiej oraz fundament przyszłego domu europejskiego. Jest to w zasadzie główny kierunek popierany przez wszystkie zainteresowane strony, łącznie z Niemcami. Może on być także czynnikiem hamowania ekspansji gospodarczej Niemiec.

Niejasne jest jeszcze, jak ukształtuje się w przyszłości stosunek Niemiec do Polski, zwłaszcza w świetle spodziewanej polaryzacji stanowisk grup społecznych i podejścia do Polaków. W wielu aspektach Polska zaistniała w świetle negatywnym w kwestii niemieckiej (i w ostatnim czasie potwierdziła ten swój niekorzystny obraz - vide skutki polskiej "turystyki" do RFN, NRD i BZ).

Szybki rozwój procesu zjednoczeniowego niesie ze sobą konkretne zagrożenia dla Polski, np. odnotowywane ostatnio liczne wyjazdy obywateli NRD do Polski w celu rejestracji b. posiadłości (działek, domów) z zamiarem wystąpienia o odszkodowanie. Również w RFN nie uległy całkowitemu wyciszeniu głosy opowiadające się za wyrównaniem odszkodowawczym Niemcy - Polska.

W związku z powyższym można uznać, iż jedynym właściwym kierunkiem jest budowa struktur ogólnoeuropejskich na bazie KBWE - z obecnością USA i Kanady w Europie. Celowe byłoby przy tym wykorzystanie deklarowanego przez Bonn dążenia do wspólnoty europejskiej zanim ostatecznie umocnią się nowe struktury zjednoczonych Niemiec.

Berlin Zachodni, 28.05.1990 r.